

Zondag 18 oktober 2020 – Daniël in de leeuwenkuil

Lezing: Daniël 6 : 1 – 29

Ik denk dat de meesten van u als kind het verhaal van Daniël in de leeuwenkuil geweldig hebben gevonden. En dat is begrijpelijk. Het verhaal speelt zich af aan een koninklijk hof. Dat spreekt tot de verbeelding. Ook is het spannend én het loopt goed af. Daarnaast zijn er onbetwiste schurken, die uiteindelijk in de kuil vallen die ze bij wijze van spreken zelf gegraven hebben. Natuurlijk is er een held. Op hem hebben zelfs de leeuwen geen vat. Het lijkt wel een sprookje. Misschien wat al te sprookjesachtig voor volwassen bijbellezers...? Het lijkt er bijna op. En ik moet eerlijk zeggen: ik heb nog nooit over dit gedeelte gepreekt.

Misschien komt dat wel omdat wij het verhaal wat al te zwart-wit vinden. Misschien vinden wij de collega-bestuurders van Daniël wat al te gemeen en Daniël zelf wat al te rechtvaardig, godvrezend en vlekkeloos. En dan de gesloten muilen...hoe moet je daarmee omgaan als je weet van de vele martelaren in de eerste eeuwen na Christus die ondanks hun standvastig geloof toch door leeuwen zijn verscheurd?

Maar behalve als beeld van hun eigen leven, herkenden de eerste christenen in het verhaal van Daniël ook de weg die Jezus gegaan is.

En hebben ze het verhaal van Daniël ook gelezen als een paasverhaal, een opstandingsverhaal. Immers ook bij Daniël is er sprake van een put met een steen erop.

De leeuwenkuil is het beeld van de dood, niet alleen lijkt het wel een graf, het is voor Daniël ook bedoeld als een graf. Maar, net als in de Paasnacht, wordt de steen weer weggerold van de put, en staat Daniël levend en wel op uit het dreigende donker.

Daarom klinkt straks orgelspel bij lied 608: de dode zal leven, een stem zal roepen: Ik open hemel en aarde en afgrond.

Zo waren de verhalen als die van Daniel's redding uit de leeuwenkuil en van Jezus' opstanding voor de eerste christenen moedgevende verhalen om trouw te blijven aan hun geloof, hoop ook midden in dreiging en vijandschap.

En zo heeft door de geschiedenis heen het verhaal en het voorbeeld van Daniël steeds weer mensen geïnspireerd om trouw te blijven aan hun idealen, en vast te houden aan hun identiteit door geweldloos verzet.

Darius is de derde koning waarmee de banneling Daniël te maken krijgt. Net als Nebukadnessar en Belsassar is ook hij zeer tevreden over deze Judeese man. Inmiddels heeft Daniël een hoge positie aan het hof. Samen met nog twee landsbestuurders staat hij vlak onder de koning. Darius is zelfs zo tevreden dat hij Daniël promotie geeft, zodat hij ook boven de andere twee ministers komt te staan. Dat wekt natuurlijk de jaloezie van de anderen. Zeker omdat Daniël ook nog eens een buitenlander is. Waarom moet die Judeeër bevoorrecht worden? Zij doen toch ook hun best. Als ze vergeefs proberen Daniël op een nalatigheid te betrappen, groeit hun jaloezie uit tot blinde haat. Ze verzinnen een list die hen voor eens en altijd van de heilige boon zal verlossen.

Er moet een wet komen, waarin staat dat de inwoners hun vragen alleen aan de koning mogen stellen. Dus niet aan goden of andere mensen. Dat betekent dat er dus ook niet gebeden kan worden.

Als Darius een beetje rustig zou nadenken, dan zou hij inzien dat de wet niet door Daniël is opgesteld. Darius is op Daniël gesteld. Tot nu toe vond hij de godsdienst van Daniël ook geen probleem. Hij had er toch geen last van...? Dus waarom ondertekent hij dan deze nieuwe wet? En dan ook nog eens een wet van Meden en Perzen, een wet dus die niet te herroepen is? Een beetje onnozele koning?

Darius heeft zelfs niet in de gaten dat hij met het wetsvoorstel het doodvonnis van Daniël tekent. Want Daniël kan niet anders dan tot zijn God blijven bidden. Hij is als Jezus die zich evenmin door tegenstanders laat stoppen. Zelfs niet als de dood dreigt.

Als de mannen Daniëls huis binnendringen, hem biddend aantreffen, gevangen nemen en bij de koning brengen, dringt het tot Darius door wat hij gedaan heeft
Darius raakt verstrikt in zichzelf. Hij heeft een wet ondertekend, waardoor Daniël zal sterven. In zijn wanhoop van hulpeloosheid en schuld klampt hij zich vast aan de God in wie hij niet gelooft. Nee, het is nog sterker. Hij zegt tegen de ter dood veroordeelde: Uw God zal u redden.

Kan zoiets? Dat je gelooft in het geloof van een ander? Dat je zegt, ik weet niet of ik zelf geloof.
Die nacht blijft Darius wakker. Hij waakt en hij vast. Hij laat zich door niets en niemand afleiden.

Uiterst alert is hij om zo te voorkomen dat het dunne draadje van vertrouwen op een God die niet de zijne is, knapt. Daar zit hij. Als een wachter in de nacht, als een slapeloze die uitkijkt naar het komende licht. Deze gelovige ongelovige wacht op de morgen.

Bij het eerste licht snelt Darius naar de kuil, zoals enkele eeuwen later de vrouwen in de vroege morgen naar Jezus' graf zullen gaan. De tekst vertelt niet of de steen voor de kuil is weggerold. Darius is nog steeds vertwijfeld. Zijn stem klinkt bedroefd. En tegen elke logica in, stelt Darius toch een vraag aan iemand die normaal gesproken dood zou moeten zijn. "Daniël, dienaar van de levende God, heeft uw God die u zo vasthoudend dient, u van de leeuwen kunnen redden?" En Daniël geeft antwoord. Hij is ongedeerd.

God heeft de wereld omgekeerd. Daniël die ten dode toe was afgedaald, klimt uit de kuil omhoog en de samenzweerders worden erin gegooid. Hun gruwelijke dood mist zijn uitwerking op de lezer niet. Maar het gáát om Daniëls opstanding. God heeft de leeuwenmuilen voor deze rechtvaardige gesloten. Ja, God heeft de wereld omgekeerd. In de eerste plaats Daniëls wereld, maar zeker ook die van Darius.

En zie: de dode zal leven.

Het Bijbelboek Daniël laat zien dat het kan. Hoe mensen in moeilijke tijden trouw kunnen blijven aan wie ze zijn, en aan hoe ze in het leven willen staan.

Maar dat stelt natuurlijk ook aan ons de vraag of het óns nog inspireert.

Te midden van een cultuur en samenleving waarin weliswaar geen bezetting en onderdrukking of vervolging is, maar wel waarin geloven al lang niet meer vanzelfsprekend is en er steeds minder ruimte voor lijkt te zijn, er soms meewarig, spottend of afwijzend naar wordt gekeken.

Het is geen gemakkelijke tijd om aan het geloof vast te houden en bij de kerk te blijven. En daarvoor uit te komen.

En denk ook aan de kritische geluiden in deze corona tijd, wanneer sommige kerken de grenzen van het aantal bezoekers aan diensten opzoeken. Op allerlei terreinen kunnen we soms leeuwen en beren op onze weg zien.

Dat je ergens tegenop ziet, bezwaren of problemen ziet.

En deze tijd van ‘corona’, de stijgende cijfers van besmettingen en zieken, de ‘tweede golf’, dat alles kan ons een zwaar gevoel van moedeloosheid geven.

Hoe daarin moed te houden, zelfs als we voor ons gevoel in een kuil terecht zijn gekomen waarin het virus als grommende leeuwen om ons heen draait?

Misschien hebben we daarom dit verhaal wel gelezen.

Daniël houdt vast aan Gods woorden die hij van jongs af aan heeft gehoord en geleerd, daarin vindt hij bemoediging en vertrouwen, en het doet hem opstaan.

Die woorden klinken ook voor ons, in de bijbelse verhalen, het evangelie, in liederen en muziek.

Om die met elkaar te delen en te blijven delen, juist ook nu in deze tijd.

Zoals zelfs die heidense koning Darius Daniël vertrouwen toe zegt: ‘Uw God zal u redden’.

‘Vroeg in de morgen, toen het licht begon te worden’.

Zo klinkt het ook in het opstandingsverhaal in het evangelie.

Het is het geloofsvertrouwen dat in heel de Bijbel klinkt, dat na het donker het weer licht wordt.

Dat van de donkere put vol grommende leeuwen, de afgrond waarin we ons soms voelen, toch de steen weer kan worden opgelicht.

Een stem klinkt: ik open hemel en aarde en afgrond.

Dat we kunnen opstaan, en weer lachen en juichen en leven.

Dat het zo zal zijn.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger